

Kinek a hangja?

Szenvedés. Nagypéntek Jézus szenvedésének emlékezete. Régen volt Európában, Magyarországon olyan nagyhét, ami a társadalom jelentős része számára szenvedésben telik. Betegség, halál, gyász, félelmek, bezártság, kimerültség... valamilyen módon mindannyian részesei vagyunk, szenvedjük a járványt és következményeit. Nem tudjuk még hogyan, nem tudjuk, még meddig. Sokan félnek, "sohasem lesz vége."

Jézus a kereszten felkiált: "Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?" Imádkozza ősei imádságát, a 22. zsoltárt.

Talán most könnyen adódik, hogy belépünk ebbe az imádságba. Hol vagy? Hova maradtál? Miért fordultál el tőlünk? Miért hagytál el?

Tudjuk, hogy az Úr válasza: nem hagytalak el téged. „Nem maradok el tőled, sem el nem hagylak téged.” (Zsid. 13,5)

"Nem hagylak titeket árván, eljövök hozzátok." (Jn. 14,18)

Igen, tudjuk, hogy a helyes teológia, hogy Isten nem hagy el. De mi meg úgy érezzük, a magunk nyomorúságában, hogy elhagyott. Úgy tűnik, elfordult tőlünk. "Én Istenem, én Istenem miért hagytál el engem?"

Egy baráti beszélgetésben történt az elmúlt hetekben. A 42. zsoltárról esett szó: "Ahogyan a szarvas kívánczik a folyóvízhez, úgy kívánczik a lelkem hozzád, Istenem!" (Zsolt 42,2) Barátunk, aki - ahogy mondaná - nem vallásosan nőtt fel, és nem is hívő keresztény - elmesélte, hogy amikor ifjúkorában egy temetésen hallotta ezeket a sorokat énekelni, arra gondolt, hogy ez a halott "hangja", ő vágyódik Istenhez. De most, hogy beszélgettünk erről, felismerte, hogy ez az élők vágyódása, hangja Isten iránt - még a temetés alkalmával is. Nem mindegy, kinek a hangján halljuk, amit Jézus mond: "Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?" Különösen nem most, amikor súlyos helyzetben vagyunk.

Hogyan halljuk helyesen Jézus imádságát a kereszten?

A mi téves panaszunk: a bitorló hangja

Nagy kísértésünk, hogy Jézus szavát elbitoroljuk tőle és a magunkénak tartjuk. Akár még kegyesen is, mondván Jézus is azt élte meg a kereszten, amit mi nagy elveszettségünkben, fájdalomunkban. Fontos, hogy Isten elé merjük tárni az erőtlenségeink, az elhagyottság érzésünk, a csüggedésünk - sokat beszélünk erről, és tanítjuk, mi a szerepe hitünkben az ún. panasz zsoltárok imádkozásának. De amikor eljutunk ide, ahol Jézus egy panasz zsoltárral az ajkán kileheli a lelkét, túl kell lépni magunkon. Ez az imádság, a keresztre feszített Jézus ajkán, nem a mi imádságunk. Messze több, messze túlmutat a mi szenvedéseinken. Ez az imádság, „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?”, Jézusé. A szavak, amelyeket az Úr Jézus Krisztus a kereszten mond el, nem a mi szavaink. Szent szavak, szent időben, szent helyen.

De mi ellopjuk tőle. Le vesszük a keresztről, függetlenítjük Jézustól. Nem elégszünk meg azzal, hogy Jézust hallgassuk, Jézust szemléljük halálában, ott állunk mellette csendes töredelemben. Mi magunk

akarunk a főszereplők lenni. Nem annyira érdekel - valljuk be! -, hogy mi is történik akkor, amikor Isten Fia, az ártatlan és igaz Bárány életét áldozza; sokkal fontosabb, hogy mi hogyan látjuk a magunk veszteségeit. Mit veszítettünk mi, mit veszítettem én? Olyan erővel (önszeretettel? önsajnálattal?) tudjuk mondani: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?”

Szívünk álnok és csalárd. Maga felé fordul, önmagát imádja. Ránézünk Jézusra, és halljuk: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?” - és közben, talán észre sem vesszük - azt gondoljuk: neki azért mégis könnyebb. Hát Isten mindig Jézussal van. Mintha lenne a szívünkben valami irigység is: Jézus..., Jézus az más. Neki könnyű.

A bűnöktől terhelt, megsötétült szív gondolatai ezek. Irigylí Jézust, mert maga nem tud az Úr jelenlétbe jönni szabadon. Az irigy ember pedig haragos; haragszol az Úrra. Ellopod tehát az ő szavát, magadat teszed a főszereplővé, és még olyan "hívőnek, kegyesnek" is tűnik ez.

"Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?" - Nagypéntek van. Ez nem a te szavad. Őt hagyta el, nem téged. Add vissza az Úrnak, amit elbitoroltál tőle. Hagyd el a lázadást. Jobb lesz így.

A mi téves panaszunk: a sopánkodó hangja

Ha az imádságot elbitorló kihagyja Jézust az imából, a sopánkodó tévesen siratja őt. Meghagyjuk Jézus szavának a kiáltást, "Én Istenem, én Istenem miért hagytál el engem?", de továbbra is mi maradunk a főszereplők. Ezt persze a legkevésbé ismerjük fel és ismerjük el.

Ránézünk Jézus Krisztusra, látjuk szenvedéseit, és elborzadunk: hogyan történhetett ez meg vele? Még leleplezőbb, amikor ez a hang így szólal meg bennünk: Hogyan tehették ezt meg vele?! "Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?" - ezt kellett mondania szörnyű kínok között? Hogyan lehetséges? Ki tette ezt vele? Hogyan eshetett meg ilyen a világtörténelemben? - És miközben ezeket a kérdéseket feltehetnénk úgy, hogy néma csodálattal elmélkedünk Isten a megváltásban mutatott páratlan bölcsességén és szeretetén, az Úr Jézus felfoghatatlan engedelmisségén, alázatán és jóságán, a sopánkodó nem ide jut. Ő csak annyit mond: Ennek nem lett volna szabad megtörténnie! Sőt, talán titokban szívünk azt is súgja: ha ott lettem volna, én nem hagytam volna. Inkább én halok meg, de az én drága Jézusommal ez nem történehetett volna meg!

Ilyenkor mélyen megrendülünk Jézus szenvedéseit látva. Ez a megrendülés azonban hamis megrendülés. Érzelem, ami nem termi az Úrnak kedves élet gyümölcsét. Ha mélyebbre merünk tekinteni szívünkben, felismerhetjük, hogy ilyenkor valójában saját drámai megrendülésünkben gyönyörködünk. Saját lelkünk bánatában találjuk meglepedésünk, örömünk. "Jaj, mennyire megindít Jézus kiáltása. Jaj, ÉN mennyire szeretem őt!" Saját szomorúságunk lesz érdemmé, amivel próbálunk békét nyerni Istennél, ahelyett, hogy az egyedül az Úr Jézus Krisztus értünk való helyettes szenvedéséből fakadna.

Siratjuk Krisztust, de siratásunkban nem iránta való szeretetünk és engedelmisségünk növekszik. Sőt, könnyen lehet, hogy egyszerűen csak félünk a szenvedéstől. Ha Isten ártatlan és igaz egyszülöttje így szenved, ha így kell kiáltania - "Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?" - mi történhet velünk? Milyen mély félelem az, ami bennünket a sirató szerepébe lök, hamisan azt sugallva: ha eléggé megrendülsz, az talán elég lesz ahhoz, hogy téged a szenvedés elkerüljön. A főszereplő tehát mi vagyunk, a sopánkodás és szörnyűködés rólunk szól.

Jó lesz ezt abbahagyni. Nem ámitani magad tovább. Jó lesz megtérni ebből.

Jézus valós panasza

Jézus a kereszten ősei imádságával kiált fel: "Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?" Láttuk, hogy ez az ő imádsága, nem a miénk. Láttuk, hogy még ha nem is lopjuk el tőle, akkor is hallhatjuk rosszul. Próbáljunk most beletekinteni ebbe a kiáltásba: mi történik itt?

Először abban kell megerősíteni magunkat, kicsoda Jézus. Jézus, Máté evangélista szerint, Immánuel, ami azt jelenti, "velünk az Isten." Jézusban velünk az Isten, hiszen ő maga a Fiú, a Szentháromság Isten második személye, ő az, aki emberré lett. Továbbá Jézus földi élete idején mindenben az Atya szoros közelségében, az Atyával való folyamatos közösségben élt, és mindenben az Atyának engedelmeskedett. Éppen ez a közelség, ez az engedelmesség vitte őt oda, hogy kész volt életét letenni. Imádságban, az Atyával megélt közösségben fogadta el, hogy az az Atya akarata, hogy végig menjen a szenvedés és a halál útján. Nem véletlen baleset, hogy Isten Fia a kereszten függ.

Ebben az összefüggésben kell hallanunk a kiáltást Jézus ajkán: "Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?" Jézust a kereszten az Atya valóban elhagyta. Nem csak úgy tűnt - ami a szenvedések, nyomorúságok között nekünk is úgy tűnik - hanem valóban elhagyta. Elhagyta, elfordult tőle. Elrejtette előle az orcáját, sőt, nemet mondott rá. Nem arról van szó, hogy megfélelkezett róla, hanem arról, hogy tudatosan elfordult tőle. Valamint még ennél is többről. Pál apostol ezt így mondja el: "Mert azt, aki nem ismert bűnt, bűnné tette értünk, hogy mi Isten igazsága legyünk őbenne." (2Kor. 5,21) Bűnné tette, bűnősként tekintette. Amikor Jézus kiált, "Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?", az Isten ítélete van rajta. Amint a Heidelbergi Káté fogalmazza: Jézus "földi életének egész idejében, különösen annak végén, testében-lelkében elhordozta Istennek az egész emberiség bűne elleni haragját..." (37. kérdés-felelet) Őt valóban elhagyta Isten. Megítélte Isten.

És hogy miért? A Káté így folytatja: "hogy szenvedésével, mint egyetlen engesztelő áldozattal testünket-lelkünket az örök kárhozattól megszabadítsa, és Isten kegyelmét, az igazságot és az örök életet elnyerje nekünk."

Megszabadított a kárhozattól. Megszabadított a bűntől és az ítélettől. Téged soha nem hagy el. Éppen azért kiáltott így Jézus, hogy neked soha ne kelljen így felkiáltani.

Ha ezt hittel megragadod, nem fogod már ellopni tőle azt, ami nem a tiéd, hanem az övé. És nem fogod magad megrendültségét jobban szeretni, mint azt, aki bűnné lett értünk. Leborulva imádod azt a kereszten, akié ez az imádság - egyedül és összehasonlíthatatlanul. ÁMEN!

(Lovas András)